

Вербалізація концепту FAMILY в американських сімейних кінофільмах

О. В. Скобнікова

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: romana_5@ukr.net

Paper received 31.08.18; Accepted for publication 05.09.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-177VI52-15>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню засобів вербальної репрезентації лінгвокультурного концепту FAMILY в свідомості американців на матеріалі сімейних кінофільмів. Задля цього створено корпус англомовних кінотекстів для сімейного перегляду Corpus of American Family Movies (CAFM), що складається з текстів п'ятдесяти англомовних кіносценаріїв. В статті виконано аналіз частотності вживання лексеми *family*, визначеної іменем концепту FAMILY, частотності вживання синонімів лексеми *family*, колокатів та кластерів з лексемою *family*, дериваційної та фразеологічної активності лексеми *family* та наявності концептуальних метафор. З'ясовано, що кіносценарії, що входять до корпусу CAFM, є сімейно-орієнтованими.

Ключові слова: *концепт, сімейний кінофільм, кіносценарій, корпус, корпусний аналіз.*

Матеріалом для дослідження репрезентації концепту FAMILY в свідомості американців ми обрали сімейні фільми, оскільки саме в фільмах, призначених для сімейного перегляду, цей концепт представлений якнайширше. Сімейні фільми є еталоном і прикладом справжніх стосунків, присутніх в сім'ї та дозволяють зрозуміти, наскільки цінною є сім'я. Всі випробування, які проходять на екрані головні герої, здаються нам занадто далекими від реальності. Але якщо задуматися, то саме подібні історії сприяють розумінню істинних сімейних цінностей, що дозволяють зберегти сім'ю та забезпечити морально-естетичне виховання дітей. Американський журналіст М. Лернет писав, що сім'я – це найліричніший американський символ, який може слугувати дороговказом для мільйонів американців в морі життєвих хвилювань [2].

Аналіз вербалізації досліджуваного концепту ми виконали на матеріалі кіносценаріїв, оскільки саме в кіносценаріях лінгвістична система мультимодальних кінотекстів представлена найширше. З огляду на зручність, швидкість та достовірність корпусного методу аналізу, задля дослідження концепту FAMILY нами було створено корпус англомовних кінотекстів для сімейного перегляду Corpus of American Family Movies (CAFM), який був детально описаний в статті «Створення власного корпусу американських кіносценаріїв» [5]. Цей корпус складається з текстів п'ятдесяти англомовних кіносценаріїв, що належать до жанру сімейного кіно та були зняті в 1964 – 2016 роках. Одиницею зберігання в корпусі є окремий текст кіносценарію.

Аналіз концепту FAMILY на матеріалі корпусу CAFM ми розпочали з **аналізу частотності** вживання лексеми *family*, яку ми визначили іменем концепту FAMILY і яка, до того ж, входить до списку ключових слів корпусу. Ці підрахунки були виконані за допомогою інструменту Concordance Tool корпусного менеджера AntConc. Загальна кількість вживань лексеми *family* (concordance hits) становить 522 слововживання. Ця лексема присутня майже у всіх сценаріях за винятком двох – “Charlotte’s Web” та “Ramona and Beezus”. Найчастіше лексема *family* зустрічається в таких сценаріях:

- “The Addams Family” – 53 рази, наприклад:

That 's how much you mean to this family.

- “My Big Fat Greek Wedding 2” – 53 рази, наприклад:

Клад:

Youre standing on our lawn making fun of my family.

- “The Real O’Neils” – 33 рази, наприклад:

Your perfect All-American family taking the perfect All-

American family photo.

- “Cheaper by the Dozen” – 32 рази, наприклад:

Why am I the only normal person in the family?

З метою розглянути частотність вживання лексеми *family* в діакронії, ми підраховали кількість вживань цієї лексеми в сценаріях, розділивши сценарії за роком їх написання на дві великі підкорпуси – 1964 – 1999рр. та 2000 – 2017рр. Ми виконали підрахунки, які говорять про відносну, або ж нормовану частотність слововживань (normalized counts) та забезпечують достовірні підстави для порівняння. Такі дані становлять індекс 5,60 для першого під корпусу та індекс 8,09 для другого. Звідси ми бачимо, що репрезентованість сім'ї в американських кіносценаріях з плином років збільшується, що свідчить про важливість сімейних стосунків та цінностей в американській лінгвокультурі.

Також ми виконали **аналіз частотності синонімів** лексеми *family*, які були нами визначені в результаті аналізу синонімічних рядів, представленого в статті «Вербальна репрезентація концепту FAMILY» [4]. Серед синонімів лексеми *family*, що має значення *a group consisting of two parents and their children living together as a unit* найчастіше зустрічається лексема *folks* (27 слововживань), наприклад:

I appreciate it. It means a lot to Annie and her folks, you know. (“Boyhood”)

Всі інші синоніми зустрічаються значно рідше: *family members* (9 слововживань), наприклад:

The family members troop to the car with their possessions. (“The Addams Family”);

relatives (7 слововживань), наприклад:

Amongst the mostly older friends and relatives of the deceased are Brian’s sister Audrey and her husband James. (“Little Men”);

household (4 слововживання), наприклад:

I may say extremely odd about the behavior of this household since that woman arrived. (“Mary Poppins”).

Лексема *relations* зустрічається лише 1 раз, наприклад:

As we watch , the contrite buffalos are bailed out by friends and relations. (“The Flintstones”)

Такі лексеми, як *menage*, *kin*, *kinsfolk* в досліджуваних кіносценаріях не представлені.

Наступним кроком нашого дослідження було виконання **аналізу колокатів** (collocates) лексеми *family* – слів, з якими аналізоване слово зустрічається разом. Найчастішими лівими колокатами іменника *family* є артиклі (*the*, *a*) та займенники (*my*, *your*, *his*, *her*, *our*),

найуживанішим є займенник *my*. Наприклад:

I'm 36 years old, I love my family, I love baseball, and I'm about to become a farmer. ("Field of dreams")

Щодо правих колокатів, то найчастішими є дієслово *is*, сполучник *and*, прийменник *of*. Наприклад:

Paris is delighted with how uncomfortable her family is. ("My Big Fat Greek Wedding").

Лексема *family* входить до складу багатьох словосполучень, або кластерів, які якнайповніше розкривають значення цієї лексики, тож наступним кроком нашого дослідження було виконання **кластерного аналізу**.

Найчисельнішими кластерами *family* (adjective) + noun, представленими в корпусі CAFM є такі:

- *family members* (9 слововживань), наприклад:

Six family members, walking on the sidewalk with kayaks, wearing T-shirts reading "Melnick Family Reunion". ("The Descendants")

- *family room* (6 слововживань), наприклад:

House / family room – night. Shane rushes in and finds Lulu screaming and giggling in front of a video game. ("Little Men")

- *family photos* (5 слововживань), наприклад:

His head darts around the room – it's cramped and lived in, clothes and toys are strewn about, family photos on the dresser, Laura Ashley curtains, a tiny poster bed and a charming little bay window. ("Family man")

Розглянувши всі випадки колокацій *family* (adjective) + noun в досліджуваному корпусі, ми упорядкували ці дані тематично, що дало такий результат:

- склад сім'ї: *family members, family group, family bloodline, family patriarch;*

- місце проживання сім'ї: *family home, family driveway, family house;*

- спільні заняття сім'ї: *family business, family Facebook, family picture, family restaurant, family trip, family walk, family chart, family memorabilia, family motto, family canoe, family celebration, family circus, family concert, family consultation, family dinner, family fun, family gatherings, family holiday, family party, family time;*

- люди, пов'язані з сім'єю: *family butler, family attorney, family friend, family therapist;*

- внутрішні процеси сім'ї: *family disaster, family power, family problems, family reunion, family secrets.*

Ми бачимо, що найчисельніша тематична група представляє спільні заняття сім'ї, отже можна зробити висновок, що ця сторона сімейного життя дуже важлива для американських родин.

Найчисельнішими кластерами adjective + family (noun), представленими в корпусі CAFM є такі:

- *whole family* (9 слововживань), наприклад:

The whole point of the vacation is that the whole family is together. ("Cheaper by the Dozen")

- *happy family* (5 слововживань), наприклад:

Everything's great. We're a big, happy family. ("Cheaper by the Dozen")

- *entire family* (5 слововживань), наприклад:

He emerges from the drain empty-handed but to the cheers of his entire family. ("Stuart Little")

Дані, отримані при опрацюванні корпусу, ми використали для визначення **ціннісної складової** концепту FAMILY. Розглянувши прикметники, які містять емотивно-оцінну конотацію (opinion adjectives), ми з'ясували, що переважна більшість з них (11 одиниць) забарвлені позитивно: *happy, perfect, picture-perfect, perfect-looking,*

happier and stronger, strong, gay, good, joyful, pleasant. Кількість негативно забарвлених прикметників значно менша (4 одиниці): *disgraced, hoked, dreadful, troubled.*

Кластери noun + family (noun) представлені в корпусі здебільшого іменниками в присвійному відмінку: *girl's family, bride's family, husband's family.* Наприклад:

No offence, but this girl's family has got you by the short ones. ("My Big Fat Greek Wedding")

Серед іменників, що входять до кластеру noun + family (noun) є власні назви. Здебільшого це прізвища сімей, які є героями фільмів. Наприклад:

There is a photograph of the Tenenbaum family taped to the nylon wall. ("The Royal Tenenbaums")

Окрім розглянутих, лексема *family* входить до складу наступних кластерів:

• Family (noun, sg.) as a subject + verb: *family is, family has, family are, family sits, family does, family can, family eats, family sings, family walks, family talks, family sleeps, family watches, family gathers* тощо. Наприклад:

And my whole family is big and loud ... and everybody's always in each other's lives and business. ("My Big Fat Greek Wedding")

• Family (noun, pl.) as a subject + verb: *family are* (4). Наприклад:

The family are squashed on the couch, chairs, etc. ("My Big Fat Greek Wedding 2")

• Family (noun) + verb + adjective: *family is big, family is important, family is excited, family is important, family is unhappy, family was crazy.* Наприклад:

My family is big and loud ... but they're my family. ("My Big Fat Greek Wedding 2")

• Family (noun) + verb + noun: *family is an example, family was an option, family is a support system.* Наприклад:

Twelve's an insane number of kids ... but having a small family was never an option for us. ("Cheaper by the Dozen")

• Family (noun) + verb + adverb: *family is together.* Наприклад:

The whole point of the vacation is that the whole family is together. ("Cheaper by the Dozen 2")

• Family (noun) + verb + verb: *family can access, family can nail.* Наприклад:

Swiss law says only his family can access it. ("The Pacific")

• Family (noun) + conjunction + noun: *family and friends, family and neighborhood, family and home.* Наприклад:

Family and friends chit chat throughout the house. ("Boyhood")

• Family (noun) + conjunction + pronoun: *family and I.* Наприклад:

My family and I – we used to all go down to the pond and ice skate. ("A Nanny for Christmas")

• Family (noun) + preposition + noun: *family of farmers, family of Elves, family of geniuses, family of pranksters, family of the future, family on vacation, family in your heart, family in the crowd, family in the neighborhood, family at the table.* Наприклад:

A fourteen-year-old Margot stands behind a barn with a family of blond farmers. ("The Royal Tenenbaums")

The parents of that family of pranksters I told you about. ("Cheaper by the Dozen")

• Verb + family (noun) as an object: *be a family, have a family, have no family, join the family, want a family, enjoy a family, know a family, find a family, make fun of the family,*

meet the family, happen to the family, love a family, lose a family, miss a family, invite the family, leave a family, plan a family, address the family, stay with the family, stick with a family, support my family, hurt my family, start a family, visit a family, call his family, represent a family, save her family, rescue his family, turn to the family, forget the family, welcome to the family, manage a family. Наприклад:

You blind-sided me, with the chance to have a family. (“Bridget Jones’s Baby”)

- **Noun + conjunction + family (noun):** (*friends and family, Annie and her family, Carol and her family, thing as family*). Наприклад:

But as much as Buddy was accepted by his friends and family, there were drawbacks to being a human in an elves’ world. (“Elf”)

- **Noun + preposition + family (noun):** (*rest of the family, part of the family, story of my family, addition to our family, boys in the family, death in the family, faces of the family, fears of his family, pictures of the family, story about my family, presence of a family*). Наприклад:

Shelly and Danny walk over to the table where the rest of the family are seated. (“Cheaper by the Dozen”)

Отже, виконавши кластерний аналіз, ми можемо зробити висновок, що в корпусі кіносценаріїв САФМ лексема *family* демонструє багаті комбінаторні можливості.

Дериваційний аналіз показав, що деривати лексеми *family* представлені в корпусі незначно, за винятком прикметника *familiar*, який налічує 22 слововживання, наприклад:

He swings around, delighted to hear a familiar voice. (“It’s a Wonderful Life”).

Також в корпусі наявні прикметник *unfamiliar* (2 слововживання), наприклад:

Jack looks around at the unfamiliar houses. (“Family man”); та прислівник *familiarly* (1 слововживання), наприклад:

The Tortoise nods familiarly to the milkman, then it waddles down the curb. (“The Flintstones”)

В результаті **аналізу фразеологізмів**, які об’єктивують концепт FAMILY, ми побачили, що вони зустрічаються в корпусі лише декілька разів, а саме:

- *family man* (3 слововживання), наприклад:

My client is a family man, raising his sons alone after the

tragic death of their mother. (“Liar! Liar!”);

- *run in the family* (1 слововживання), наприклад:

I bet he’s a genius. Must run in the family. (“Elf”);

- *in the family* (2 слововживання), наприклад:

It’s her secret. And it belongs in the family. (“The Ad-dams Family”)

It’s been in my husband’s family for generations. (“Nanny McPhee Returns”)

- *be family* (1 слововживання), наприклад:

GEORGE (uncomfortable) *Stuart ... she ’s just a bird.*

STUART *No, George, she ’s family.* (“Stuart Little”)

Аналіз концептуальних метафор, наявних в корпусі САФМ, виявив наступні приклади:

- *family is support system*, наприклад:

BUTCH *In Midland, we were a family. Now we’re a support system?*

JAKE *A family is a support system, Butch.* (“Cheaper by the Dozen”)

- *family is glue*, наприклад:

I guess you could say the role of the family is the glue. Always trying to get everyone to stick together. (“Louder Than Words”)

- *family is possession*, наприклад:

Nothing’s really a prized possession except my family, you know? (“Family man”);

- *family is institution*, наприклад:

I find the family the most mysterious and fascinating institution in the world. (“Nanny McPhee Returns”)

Незважаючи на незначну кількість, вищенаведені метафори відображають ставлення американців до сім’ї як до великої цінності в своєму житті.

Отже, в результаті порівняння кількісних показників частотності вживання лексеми *family*, частотності вживання синонімів лексеми *family*, колокатів та кластерів з лексемою *family*, дериваційної та фразеологічної активності лексеми *family* та наявності концептуальних метафор, отриманих в результаті опрацювання корпусу САФМ, ми з’ясували, що кіносценарії, що входять до цього корпусу, є сімейно-орієнтованими та якнайповніше репрезентують концепт FAMILY в свідомості американського глядача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир, 2013. 142 с.
2. Кирьянова О. Г. Кризис американской семьи. Рипол Классик, 1986. 215с.
3. Рыков В. В. Корпус текстов как реализация объектно-ориентированной парадигмы. *Труды Международного семинара Диалог-2002*. Москва, 2002. С. 59–61.
4. Скобнікова О. В. Вербальна репрезентація концепту FAMILY. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. Одеса, 2017. Вип.23, том 2. С.49–51.
5. Скобнікова О.В. Створення власного корпусу американських кіносценаріїв. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Дрогобиць, 2018. № 9. – у друці

REFERENCES

1. Zhukovska V. V. Introduction to corpus linguistics: tutorial. Zhytomyr, 2013. 142 p.
2. Kirianova O. G. Crisis of American family. Ripol Classic, 1986. 215 p.
3. Rykov V. V. Corpus of texts as a realization of an object-oriented paradigm. *Works of International seminar Dialogue-2002*. Moscow, 2002. P. 59–61.
4. Skobnikova O. V. Verbal representation of the concept FAMILY. *International Humanitarian University Herald. Philology*. Odessa, 2017. № 23, V. 2. P. 49–51.
5. Skobnikova O. V. Creating of the own corpus of American film scripts. *Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)*. Drohobych, 2018. № 9.

Verbalization of the concept FAMILY in American family films O. V. Skobnikova

Abstract. The article is devoted to the study of means of linguistic representation of the linguistic-cultural concept FAMILY in American family motion-picture films. In order to meet the objective the Corpus of American Family Movies (CAFМ) was created, which consists of 50 film scripts. The article contains analysis of the lexeme *family* which is defined as the name of the concept. These include analysis of frequency of the lexeme *family* and its synonyms, collocations and clusters, conceptual metaphors, derivational and phraseological activity of the lexeme. It is found that the film scripts included in the investigated corpus CAFМ are family-oriented.

Keywords: *concept, family film, film script, corpus, corpus analysis.*